

Nr 168.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1920 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående ny avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Uti den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov i avseende å femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 50 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående förbättrade avlöningsförmåner för förste provinsialläkare m. m., beräkna en höjning av det ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare, nu 1,393,800 kronor, med 70,000 kronor till 1,463,800 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i den till riksdagen likaledes den 7 januari 1920 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1920 (nr 2), under åberopande av punkt 8 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, till förbättrade avlöningsförmåner åt förste provinsialläkare m. m. på tilläggsstat för år 1920 beräkna ett förslagsanslag, högst, 70,000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 6 saml. 70 häft. (Nr 168—169.)

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 5 mars 1920 dagtecknad proposition (nr 211), vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen, *dels* godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda förslaget till avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att tillämpas från och med år 1921;

dels föreskriva, att för åtnjutande av de i berörda statförslag upptagna avlöningsförmåner skall gälla vad i kungörelsen den 13 juni 1919 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1920 fastställda avlöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare finnes stadgat i fråga om motsvarande befattningar;

dels, vid bifall till vad sålunda föreslagits, från och med år 1921 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare från 1,393,800 kronor med 63,000 kronor till 1,456,800 kronor;

dels för skrivbiträde och övriga expenser åt förste provinsialläkare ävensom för anställande av biträdande förste provinsialläkare, allt enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 51,600 kronor;

dels ock för skrivbiträde och övriga expenser ävensom för tillfällig löneförbättring under år 1920 åt förste provinsialläkare, allt enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, på tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 64,800 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokoll.

Härjämte har uti tvenne likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 248) av herr *A. Petré*n och den andra inom andra kammaren (nr 363) av herr *K. Kjellberg*, hemställts, att arvodena till de biträdande förste provinsialläkarna bestämmas till de av medicinalstyrelsen föreslagna beloppen, och att det förslagsanslag, som för ändamålet anvisas på extra stat för år 1921, höjes med 10,000 kronor utöver den av Kungl. Maj:t begärda summan.

I fråga om de skäl motionärerna anført till stöd för sina framställningar får utskottet hänvisa till motionerna.

Kungl. Maj:ts förslag i denna proposition innebär till en början, att *vissa förste provinsialläkarbefattningar skola skiljas från därmed för närvarande förenade provinsialläkartjänster och särskilda förste provinsialläkartjänster inrättas i Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Gottlands,*

Blekinge, Hallands, Västmanlands och Jämtlands län. Avlöningen till dessa befattningshavare skulle utgöra 8,000 kronor, därav 5,000 kronor lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte beträffande Jämtlands län, ett ortstillägg å 300 kronor, och skulle två ålderstillägg, vardera å 500 kronor, kunna utgå efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring. Vidare innebär Kungl. Maj:ts förslag, att i de åtta sålunda ledigblivna provinsialläkardistrikten anställas åtta provinsialläkare med den för dessa läkare gällande avlöningen 5,500 kronor, varav 4,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, vardera å 500 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring.

Till förste provinsialläkare skulle vidare utgå *tillfällig löneförbättring* med 1,000 kronor, därav 700 kronor skulle motsvara lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar.

Den ökade administrativa arbetsbördan för förste provinsialläkarna kommer givetvis, enligt vad departementschefen anført, att medföra ökat behov av *skrivhjälp*. Att kostnaderna för dylikt arbete, som vore av beskaffenhet att böra utföras av mindre kvalificerade arbetskrafter än vederbörande tjänsteläkare själva, skulle drabba dessa läkare, syntes obilligt. Departementschefen förordade därför, att ersättning, härutinnan bereddes dem. Vad sättet för sådan ersättnings utgående beträffar, borde bemälda läkare erhålla ett anslag för att därmed avlöna det skrivbiträde, som kunde vara erforderligt, och borde ersättningen fastställas till olika belopp mellan 300 och 1,500 kronor alltefter vederbörande läns storlek och svårskötthet.

I likhet med provinsialläkarkommittén ansåg departementschefen biligheten fordra, att förste provinsialläkarna erhöles ersättning för *övriga expenser*, nämligen för skrivmaterialier och telefon samt för hållande av expeditiionslokal. Då emellertid det belopp av 500 kronor för varje län, som för närvarande är beräknat till expenser och inbegripits i tjänstgöringspenningarna, enligt vad verkställd utredning givit vid handen, vore otillräckligt, borde ytterligare ersättning beredas nämnda läkare för sådana expenser. Sålunda borde för samtliga förste provinsialläkare beräknas som ersättning för förhyrande samt uppvärmning och belysning av expeditiionslokal 1,000 kronor samt för skrivmaterialier och telefon, för förste provinsialläkaren i Gottlands län intet, för förste provinsialläkarna i Uppsala, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Västmanlands och Jämtlands län en var 300 kronor, för förste provinsialläkarna i Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Örebro, Västerbottens ävensom Norrbottens län

en var 400 kronor samt för övriga förste provinsialläkare en var 500 kronor. Kostnaderna för nu angivna ändamål skulle alltså bliva respektive 24,000 och 9,600 kronor eller tillhopa 33,600 kronor. Om härifrån avdroges det belopp av 500 kronor för varje län, som nu inginge i förste provinsialläkarnas tjänstgöringspenningar som expensersättning, borde från summan 33,600 dragas 12,000 kronor, vadan alltså för övriga expenser nu skulle behöva anvisas 21,600 kronor.

Av utredningen i ämnet framginge, enligt vad departementschefen anförde, att förste provinsialläkarna i medeltal mer än 2 månader årligen befunno sig borta från stationsorten på tjänsteresor. För att expeditiönsarbetet, som i många fall vore av vidlyftig och brådskande karaktär, skulle kunna tillfredsställande fullgöras under förste provinsialläkarens bortovaro från stationsorten, syntes nödvändigt, att han vid sin sida erhöle en biträdande förste provinsialläkare. I varje län borde inrättas en *biträdande förste provinsialläkarbefattning*, vars innehavare vid förste provinsialläkarens frånvaro skulle sköta det löpande arbetet å expeditionen.

Dessa biträden borde i avlöningshänseende hänföras till 5 klasser. Ersättningen i klass 1 borde utgå med 200 kronor, i klass 2 med 300, i klass 3 med 400, i klass 4 med 500 och i klass 5 med 600 kronor. Vid bestämmandet av den klass, till vilken de olika länen borde föras, har kommittén tagit hänsyn till länens storlek, invånarantal och svårskötthet. Till klass 1 har hänförts Gottlands län, till klass 2 Uppsala, Hallands, Blekinge och Västmanlands län, till klass 3 Kronobergs, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Stockholms och Örebro län, till klass 4 Göteborgs och Bohus län, Kristianstads, Skaraborgs, Östergötlands, Kopparbergs, Värmlands, Älvsborgs och Malmöhus län samt till klass 5 Jämtlands, Västerbottens, Västernorrlands, Norrbottens och Gävleborgs län.

Av medicinalstyrelsen har föreslagits, att dessa arvoden måtte höjas och utgå med olika belopp från 400 till 1,000 kronor.

Kostnaderna för anställande av biträdande förste provinsialläkare skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag alltså belöpa sig till 10,800 kronor årligen.

Slutligen har Kungl. Maj:t i denna proposition föreslagit, att i Göteborgs och Bohus län inrättas *två nya ordinarie provinsialläkardistrikt*, varvid två extra provinsialläkardistrikt, som för närvarande funnes, skulle kunna indras.

Utskottets
yttrande.

I fråga om inrättandet av nya förste provinsialläkarbefattningar har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avser

samtliga län, där denna anordning ännu icke genomförts, utom Gottlands län. Beträffande sistnämnda län vill det synas utskottet, att, med hänsyn till befolkningens ringa antal och länets jämförelsevis obetydliga utsträckning, en särskild provinsialläkare i Visby distrikt icke för närvarande behöver anställas. Givetvis bör i sådant fall nuvarande arvode till biträdande förste provinsialläkaren i Gottlands län bibehållas.

Beträffande sättet för beredande av ersättning åt förste provinsialläkare för skrivhjälp m. m. har utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts härutinnan gjorda framställning.

Vad angår frågan om anställande av biträdande förste provinsialläkare anser utskottet en sådan anordning lämplig. I fråga om ersättningen till dessa biträden har motionsvis yrkats, att densamma måtte höjas utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet anser dock, att, innan någon erfarenhet vunnits rörande omfattningen av dessa biträdens arbeten, ersättningsbeloppet bör fastställas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Den till biträdande förste provinsialläkaren i Gottlands län utgående avlöningen, som för närvarande bestrides från anslaget till allmän hälso- och sjukvård, torde jämväl böra utgå från det anslag, som bestrider avlöningen till övriga biträdande förste provinsialläkare.

I övrigt har utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Den av utskottet ovan föreslagna ändringen i fråga om förste provinsialläkartjänsten i Gottlands län innebär, att ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare för år 1921 upptages med 5,500 kronor mindre än som av Kungl. Maj:t föreslagits eller med 1,451,300 kronor, samt att extra anslaget till skrivbiträden m. m. samt anställande av biträdande förste provinsialläkare för år 1921 höjes med 800 kronor utöver Kungl. Maj:ts förslag eller till 52,400 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna det i statsrådsprotokollet över civilärenden den 5 mars 1920 framlagda förslaget till avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att tillämpas från och med år 1921, med iakttagande av den utav utskottet i fråga om förste provinsialläkartjänstens upprätthållande inom Gottlands län föreslagna ändring;

b) föreskriva, att för åtnjutande av de i berörda statförslag upptagna avlöningsförmåner skall gälla vad i

kungörelsen den 13 juni 1919 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1920 fastställda avlöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare finnes stadgat i fråga om motsvarande befattningar;

c) från och med år 1921 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare från 1,393,800 kronor med 57,500 kronor till 1,451,300 kronor;

d) med avslag å de av herrar Petrén och Kjellberg i ämnet väckta motionerna för *skrivbiträde och övriga expenser åt förste provinsialläkare* ävensom för anställande av biträdande förste provinsialläkare, allt i huvudsaklig överensstämmelse med i ovan nämnda statsrådsprotokoll angivna grunder, på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 52,400 kronor;

e) för *skrivbiträde och övriga expenser ävensom för tillfällig löneförbättring under år 1920 åt förste provinsialläkare*, allt i enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, på tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, 64,800 kronor.

Stockholm den 1 juni 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, J. Nilsson i Skottlandshus, N. A. Nilsson, H. F. Lamm, H. M. Bäckström, J. L. Widell, C. G. Ekman, O. Bergqvist, C. I. Asplund och J. Nilsson i Malmö samt

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, J. Jönsson i Revinge, S. Bengtsson i Norup, W. Bäckström, C. R. Jansson i Falun, J. Erlansson, A. J. Andersson i Gävle, O. Nilsson i Örebro, S. E. J. Lübeck, A. E. Åkesson, K. E. W. Söderhielm och J. D. Norman.
